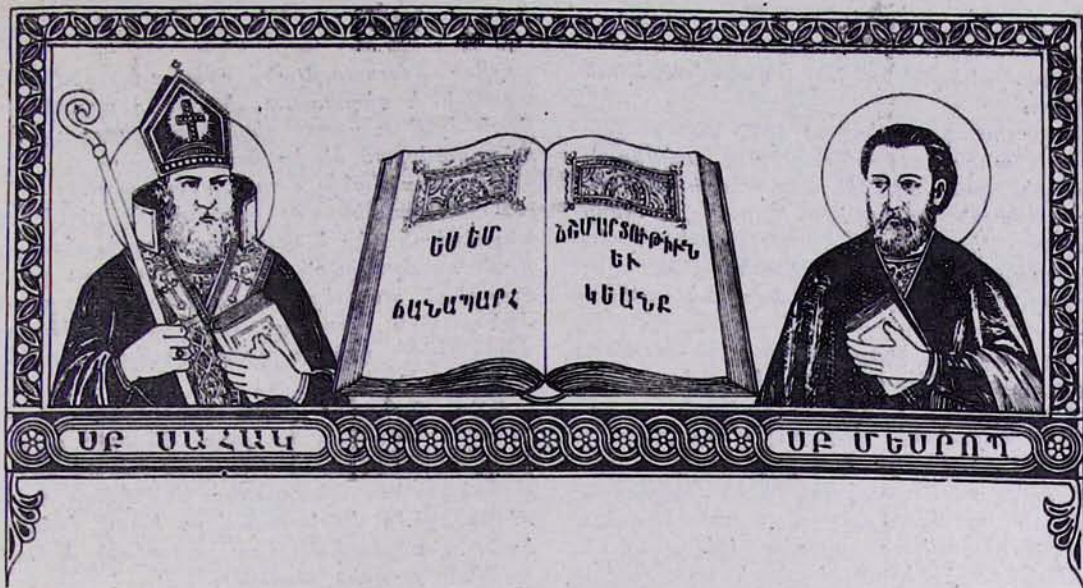

ԹԱՐԳՄԱՆՁԱՑ ՏՈՆԸ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

Հոկտեմբերի 12-ին, շաբաթ օր, հետ սուրբ պատարագի, հետմիջօրեի ժամը 1-ին, Հոգևոր Ճեմարանի հանդիսությանց դահլիճում կազմակերպվել էր գրական-գեղարվեստական հանդես, նվիրված մեր սուրբ թարգմանիչ վարդապետների՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի, Եղիշեի, Մովսես Բերթուղի, Դավիթ Անհաղթփիլիսոփայի, Գրիգոր Նարեկացու և Ներսիս Շնորհալու անթառամ հիշատակին:

Հանդիսության նախադահոմ էր Հոգևոր Ճեմարանի նորընտիր վերատեսուչ գերաշնորհ Տ. Հայկազուն եպիսկոպոս Արքահայր: Հանդեսին ներկա էին Մայր Աթոռի միաբանությունը, Հոգևոր Ճեմարանի դասախոսական կազմը և ամբողջ ուսանողությունը:

Սրբոց թարգմանչաց վարդապետների հիշատակին նվիրված հանդեսը բացվեց «Որք զարդարեցին տնօրինաբար» շարականով, որը երգվեց երգչախմբի կողմից: Ա լսարանի ուսանող բարեշնորհ Ժիրաջ սարկավազ ձեռնեյաճը խորունկ ապրումով արտասանեց Սիամանթոյի Ս. Մեսրոպից «Գլուտին փառքը» հատվածը:

Ապա Հոգևոր Ճեմարանի դասախոս պարոն Արքուն Հատիտյանը հանդես եկավ սուրբ թարգմանիչ վարդապետների հիշատակին նվիրված բացման խոսքով:

Ա լսարանի ուսանող բարեշնորհ Հակոբ սարկավազ ձեռնեյաճը փայլուն հա-

ջողովյաճք արտասանեց Վ. Թեթեյանի «Տաղ գրաբարին» քերթվածը:

Օրվա գլխավոր բանախոսն էր հեռավոր Արևելքի Հայրապետական պատվիրակ և Երուսաղեմի Սրբոց Հակոբյանց միաբանության շնորհալի անդամներից հոգեշնորհ Տ. Ասողիկ ծայրագույն վարդապետ Դադարյանը, որին պարոն Արթուն Հատիտյանը ներկայացրեց ուսանողության ջերմ խոսքերով և հրավիրեց բանախոսության:

Հոգեշնորհ Տ. Ասողիկ ծայրագույն վարդապետ Դադարյանը կարգաց գեղեցիկ ու բովանդակալից մի ճառ՝ նվիրված սուրբ թարգմանիչ վարդապետների կյանքին ու գործունեությանը:

«Մեր ազգային պատմության ամենն ճակատագրական և քնորոշ հանգրվանը կհանդիսանա թարգմանիչներով սկսող դրական այն գործունեության շրջանը, որ սկիզբ կառնե 425-ական թվականներում և կշարունակվի առավել կամ նվազ խանդավառությամբ և բեղմնավոր արգասիքներով, հաջորդող բոլոր դարաշրջաններուն ընթացքին:

Քրիստոնեությունը նոր լույս և նոր գիտակցություն բերած էր հայ ժողովրդին, բայց ան դեռ բոլորովին արմատացած չէր զորավոր կերպով հայ ժողովրդի հոգվուն խորը, վասնզի քրիստոնեության քարոզը տարբեր լեզուներով և հաճախ օտար քարոզիչներու միջոցով տեղի կունենար, փնչ ու

դժվարը մթնոնելի էր հայ զանգվածներուն համար:

Ե դարուն կորսնցուցած էինք մեր քաղաքական անկախությունը, բայց գտնվեցան մարդիկ, որոնք զգացին մեր ազգին հոգևոր, մշակութային կարիքները և ուղեցին անոր տիպ նոր միջոց մը ինքնապաշտպանության, նոր զենք մը՝ ինքզինքը կարենալ պահելու համար, իր վրա խուժող ավազակ ուժերու դեմ:

Այդ մարդիկը կոչվին մեր թարգամանիչները, որոնք մեր ազգին տվին գիր, գրականություն և ինքնագիտակցություն:

Մեր թարգամանիչ վարդապետները, որոնց հիշատակը կտունե և կպայծառացնե մեր Եկեղեցին ամեն տարի, եղած են մեր Ազգին իրական լուսավորիչները, բացած են մեր աչքերը գիտության լույսին, կրթության և ուսման քարիքներուն և մեզի պատվավոր տեղ մը տված են քաղաքակիրթ ազգերու շարքին մեջ: Ծակատագրական և փրկարար եղած է թարգամանիչ վարդապետներու դերը մեր պատմության ամենեկ մոլթ և ամենի շրջաններուն: Այդ բոլոր նվաստացումներին և ամեն կարգի մահացումներին վերջ մենք կրցած ենք տալի կանգնիլ ու դարմանել մեր վերքերը, շնորհիվ մեր ազգային գիտակցության և այն անմեռ ուժին, որ կուզա մեր թարգամանիչ վարդապետներին:

Մեր թարգամանիչ վարդապետները, վառված ազգային սիրով ու հոգեկան ջերմ հավատքով, նվիրվեցան հոգևոր ու գաղափարական կյանքի, լույսի ու գիտության մեյմեկ ջահեր եղան, լուսավորեցին հայ ժողովուրդը Հայաստանի մեկ ծայրեն մյուսը, ծավալեցին աստվածգիտության լույսը հայ սրտերուն մեջ, փնչպես նաև ճշմարիտ հայրենասիրության կրակը վառեցին հայ սրտերուն խորը: Մեր պատմության ամենեկ մոռյլ շրջաններուն մեջ անոնք հայ սրտերուն մեջ ներարկեցին հերոսության ու հավատքի անպարտելի ոգին, զանտեք հրազինելով դարերու դեմ անմահության ոսկի երանդներով ու տեսիլներով լեցնելով զանոնք: Հայ ժողովուրդը մնաց հավատարիմ թարգամանիչներու ոգիին և գաղափարին: Թարգամանիչներու վառած կրակը մնաց անմար, դաժան ու մռայլ դարերու մեջեն ոչ մեկ աշխարհաստան փոթորիկ կրցավ հանգցնել զայն, թեև երբեմն նախադիտ, սակայն միշտ մնաց մոխիրներու տակ անթեղված, ու ժամանակ առ ժամանակ քոնկեցավ, իր կենսատու լույսն ու ջերմությունը փոխեց ու տարածեց հայ հոգիներեն ներս:

Հայ ժողովուրդի լուսաբաղձ հոգին միշտ թրթռացեր է լույսին համար ու մնացեր է կառած մագաղաթներեն ու գրքերեն ճառա-

գայթող իմաստության, «Ծանաշել զիմաստություն և զխրատ...», և որոնք պատմության մոլթ ու ցուրտ գիշերները տաքցուցած ու լուսավորած են իր հոգին:

Մեր թարգամանիչ վարդապետները հայ ժողովուրդի կյանքին մեջ կատարեցին նախախնամական դեր և զայն դարձուցին փիտության ու մշակույթի ժողովուրդ մը, ու քաղաքական տարբեր պայմաններու մեջ բաժան-բաժան ապրող հայ զանգվածները միացուցին գրի ու գրականության տակն շաղկապներով:

Ահա անոնցմե՝ թարգամանիչներեն՝ առաջինը Ս. Մեսրոպ, որ խոր կերպով զգաց Ազգին կարիքները և մեկ կողմ նետեց զինվորական իր տառատուրդ և մոնազի հանստ աքեմը վրան առավ ու եղավ վանական, ու դարձավ մտքերու լուսավորիչ և հայրության առաջին տառացի:

Ս. Մեսրոպ Հայաստանի երկու մասերուն մեջ ալ սկսավ աղաթել գրին ու գրականության հրաշագործ լույսը, որ խարիսխը պիտի ըլլար նաև ապագա սերնդի գոյության և մարտնչումներուն, արևելքեն ու արևմուտքեն, հյուսիսեն ու հարավեն ներս խուժող բոլոր վտանգներուն դեմ:

Ս. Մեսրոպ Մաշտոցը պարագլուխն էր թարգամանչական շարժման, «գերազանցեալ քան զամենայն, տեսեալմբ հրեշտակական, մոռք ծննդական, բանիւք պայծառ, գործովք ժուժկալ, մարմնով արտափառեալ, խորհրդակցութեամբ մեծ, հաւատով ուղիղ, յուսով համբերող, սիրով անկեղծատր, ուսուցանելով անձանձրոյթ», — կըսե խորենացին: Ս. Մկարտը Օշականի իր համեստ դամբարանեն մեզի կոգեշնչե ու կտրվեցնի իր գմաղելի Ա. Բ. Գ-ին հայկիտենական առաւելը և կհսկե հայ ժողովուրդի ճակատագրին վրա:

Ահա և Եղիշեն, Ամարաթի դուցադներգակ բանաստեղծը, որ իր հավատքով ու աշխուժով թաթալուն ոսկի գրիչով կերգե վարդանանց հերոսամարտը: Դարեր շարունակ հայ ժողովուրդի հոգվույն խորը կենդանի շունչով մը օծուն կապրին վարդանանք, Եղիշեով հավերժացած:

Մովսես Խորենացին թարգամանիչներու հուրին մեջ ուրիշ լուսավոր դեմք մըն է, իբրև քերթող և պատմաբան: Ան մեր առաջին պատմահայրն է, որ Հայկ Նահապետի օրերեն կպատմե մեր նախնայաց սխրագործությունները, զանոնք կփոխանցե սերունդներուն, որ հայ ապրին և հայ մեռնին: Խորենացին անմահ կմնա հայ ժողովուրդի հետ իր պատմությունով:

Այսօրվան տոնակից սուրբերուն յորորդին է Դավիթ Անհաղթ փրկափառ, ներկա-

յացուցիչը իմաստասիրական գիտության կաճառին, որ փայլեցավ իր դարուն մեջ, փրկադամահմուտ և խորիմաստ մտքի բացառիկ կարողությամբ: Աթենացիք զաճն կոչած են Դավիթ Անհաղթ փիլիսոփա, որ վերելակեր է մարդկային իմաստության բարձունքները՝ աստվածային իմաստության աղբյուրեն սնած և Ս. Հոգվուն զորությանմբ Քրիստոսի խաչին ինքնաբարբառ երգիչն ու քարոզը եղած է աշխարհի իմաստության մայրաքաղաք Աթենքի մեջ և հայ ժողովրդեն մեծապես սիրված ու հարգված է իբրև ճոր Պողոս առաքյալ մը:

Տառներորդ դարու վախճանին և տասնմեկերորդի սկզբին գրական երկնակամարին վրա ծագեցավ նոր աստղ մը, որ ստեղծագործեց Վանա ծովու ափերուն վրա: Գրիգոր Նարեկացի վարդապետն էր այդ, որ իր աղոթքով բացավ երկնից դռները, և որու ճենճերող հոգին Աստուծո սրբության ծարավով կտոշորի, իր միատիկ հոգին կբոցակիզվի՝ երկրնքի դռները բախող հզոր աղոթքին աղաղակներովը, կյանք և սրբություն կհայցե: Նարեկացին հրաշք երևույթ է մեր մշակույթի պատմության մեջ և ունի համաշխարհային մեծ նշանակություն: Հայ ժողովրդի մեհենն շատ սիրած աղոթամատյանն է Նա-

րեկը, որոնք շարունակյալ վրա ունի մեծ հավատք, և որ ամեն հայ տան մեջ պատվոտեղ ունի Ավետարանին հետ միասին:

Օրվան սուրբերուն վերջինն ու պսակն է Ներսես Շնորհալի Հայրապետը: Ան սոխակն է, քնարը մեր Եկեղեցիին, քաղցրահունչ ինքաղցրանուն: Իր շարականներով ու երգերով կճոխանան մեր շարականոցն ու ժամագիրքը: Ան կհանդիսանա մեր Եկեղեցվո՞ւ ուղղափառության պաշտպանը, քրիստոնեական եկեղեցիներու միության ջատագովը: Շուրջ ու շնորհք ունեցող Հայրապետ մը եղած է Ներսես Շնորհալին, և մեր Եկեղեցին դայն թարգմանիչ սուրբերու կարգը անցուցած է իր գրական մեծ վաստակին ու շնորհալի, քաղցր նվագին համար:

Հոգեշնորհ Տ. Ասողիկ ծայրագույն վարդապետի բանախոսությունը շերմորեն ընդունվեց ուսանողության կողմից:

Հանդեսի վերջում Բ լսարանի ուսանող ուրարակիր Լյխան Մելիքեյանը խորունկ զգացմունքով արտասանեց Վ. Թեքեյանի Եկեղեցին Հայկական հոյակապ քերթվածը:

Հանդեսի վերջացավ նախագահ սրբազան հոր եղրափակիչ խոսքով, «Պահպանիչ»-ով ն միաբերան երգված Տերունական աղոթքով:

